

Datum
2 december 2022

Onderwerp
Implementatie Europese richtlijn bescherming klokkenluiders

Geachte (plv.) leden van de Tweede Kamercommissie voor Binnenlandse Zaken,

Het belang van klokkenluiders voor onze samenleving is groot. Denk bijvoorbeeld aan Frances Haugen die getuigde tegen Facebook of Edward Snowden die naar buiten kwam over de praktijken van de NSA. Deze mensen zetten veel op het spel om hun vermoedens van misstanden en inbreuken aan te kaarten. Het is daarom belangrijk dat zij zich voldoende beschermd voelen en erop kunnen vertrouwen dat hun melding zorgvuldig en serieus wordt bekeken. Daarbij is het van belang dat toezichthouders in staat worden gesteld om wanneer nodig daadwerkelijk te kunnen handhaven.

In 2000 zette het Europees Parlement de eerste stap om klokkenluiders te beschermen. Nu ligt het wetsvoorstel ter implementatie van de Europese richtlijn voor de bescherming van klokkenluiders bij de Tweede Kamer. Dit voorstel zorgt voor betere bescherming van burgers die een vermoeden van een misstand of inbreuk melden. De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) is aangemerkt als een van de meldpunten. Echter, de AP krijgt onvoldoende structurele financiële middelen om na inwerkingtreding van de Wijziging van de Wet Huis voor klokkenluiders ter implementatie van de Richtlijn invulling te geven aan deze taak.

Belangrijkste punten:

- Klokkenluiders spelen een belangrijke rol in onze samenleving;
- De Richtlijn zorgt ervoor dat klokkenluiders beter worden beschermd;
- Om deze bescherming daadwerkelijk te kunnen bieden heeft de AP aanvullende structurele middelen (ongeveer 800.000 euro) nodig. Het kabinet komt de AP hier echter niet in tegemoet;
- De AP kan gezien haar omvangrijke toezichtveld veel meldingen verwachten, maar zonder extra middelen kan de AP het vertrouwen van klokkenluiders in haar niet waarmaken;
- De AP roept de Tweede Kamer op om bij de behandeling van het wetsvoorstel kritisch te kijken naar de uitvoeringskosten.

Doel van de Richtlijn en werkzaamheden AP

De Richtlijn is op 7 december 2019 in werking getreden en moest op 17 december 2021 in de Nederlandse wetgeving zijn geïmplementeerd. Dit betekent dat burgers vanaf dat moment onder andere een melding kunnen doen over een inbreuk op de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Zij kunnen bijvoorbeeld een melding doen als hun werkgever in zijn dienstverlening structureel de AVG overtreedt, maar ook als zij worden verplicht om een app te gebruiken waarmee ze continu worden gevolgd. Juist omdat het doen van een melding voor een klokkenluider grote persoonlijke gevolgen kan hebben, moet een klokkenluider erop kunnen vertrouwen dat zijn melding zorgvuldig en serieus wordt bekeken. Alleen

Datum

2 december 2022

wanneer dit vertrouwen er is, zullen klokkenluiders een melding doen. Dit verband wordt ook gelegd door de Europese wetgever: vertrouwen is nodig voor het slagen van deze nieuwe wet.

De AP is aangemerkt als een van de 'meldpunten' voor vermoedens van misstanden en inbreuken. Niet geheel verrassend, want de regeling sluit goed aan op de AVG. De nieuwe regeling betekent voor de AP nieuwe werkzaamheden, zoals extra meldingen (dus bovenop de huidige AVG-klachten en tips). Daarnaast zal de Richtlijn naar verwachting leiden tot een verschuiving in het type meldingen; naar meer meldingen die de AP moet beoordelen en moet opvolgen. De Richtlijn stelt namelijk dat er voor alle meldingen die binnenkomen zorgvuldig moet worden beoordeeld of hieraan opvolging wordt gegeven. Bovendien zal de AP waarschijnlijk in vergelijking met de andere toezichthouders de meeste meldingen ontvangen, omdat ons toezichtveld zeer omvangrijk is; het omvat alle sectoren, zowel publiek als privaat. Juist daarom is voldoende financiering bij de AP van groot belang.

Financiering

Nu de AP deze taak heeft gekregen, willen én moeten wij deze naar behoren gaan uitvoeren. Voor de uitvoering van deze nieuwe regeling zijn echter mensen en middelen nodig. De AP kan dit niet opvangen met haar huidige capaciteit en middelen. Sinds november 2020 heeft de AP gesprekken gevoerd over de financiële dekking en een claim met toelichting voorgelegd aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Uit deze gesprekken volgt dat het kabinet enkel bereid is om de oprichting van het meldkanaal te financieren (incidentele kosten van ongeveer 100.000 euro). Het kabinet wil echter niet voorzien in de structurele kosten, zoals de inhuur van medewerkers die de meldingen moeten beoordelen en opvolgen (ongeveer 800.000 euro). Volgens het kabinet creëert de Richtlijn namelijk geen nieuwe taken. De AP is het hier niet mee eens. Met andere woorden, er komt straks een meldkanaal zonder bemensing; de telefoon kan niet worden opgenomen en meldingen kunnen niet worden opgepakt.

Conclusie

Klokkenluiders dragen bij aan de benodigde tegenmacht in Nederland en de AP staat hier pal voor. Om klokkenluiders effectief te kunnen beschermen heeft AP voldoende structurele middelen nodig. De AP kan door gebrek aan middelen geen volwaardige uitvoering geven aan de Richtlijn. Het onvermijdelijke gevolg hiervan is dat het grondrecht op de bescherming van persoonsgegevens en de bescherming van klokkenluiders onder druk komt te staan. De AP roept daarom de leden van de Tweede Kamercommissie voor Binnenlandse Zaken op om bij de plenaire behandeling van het wetsvoorstel kritisch te kijken naar de uitvoeringskosten van de Richtlijn.

Wij hopen dat onze zorgen worden meegenomen bij uw voorbereiding voor het plenaire debat. Mocht u nog vragen hebben, schroom dan niet om contact op te nemen.

Hartelijke groet,

Aleid Wolfsen

Voorzitter Autoriteit Persoonsgegevens